

SENEGAALI FANSOTO BANKOO
Banku kilij - hamen kilij - sondomee kilij

Ministurubugo miŋ be looriŋ
musoo, dinbaayaa niŋ
dindinyaa kunna

AGENZIA ITALIANA
PER LA COOPERAZIONE
ALLO SVILUPPO

Version Mandingue

KANBENJ LAAHIDOO,
FISAMANTEEYAA KUNFAA
KUU WOO KUU NAATA
MUSOOLU LA KAROO LA

SOMMAIRE

DUNDAA Madame Mariama SARR, Ambasadooro Senegaali Bankoo la farankofonio la kuroo safeerilaa baa	5
Bankoolu minnu daa be ñiir kanberj laahidoo to	6
I ye kuolu sooneeyaandi keolu bulu daami, ka wo kuu kili olu sooneeyaandi musoolu fanannu ye	8
Ka fisamanteeyaa kunfaa musoolu maafa o la	9
Ka kiitiikuntusariya oloondimusoolu la hakkoolusotoobanbandookanma, fo i ni keolu se kaaña noo	9
Moo kili, kuru kili wara soosotee kili ye fisamanteeyaa kee bula musoolu la karoo la	9
Ka kanta fanfa musoolu la ñaatotaa la ani i la buluuña ñinmaa la, fo i fanannu se du noo hadamadi o la hakka neema kuolu kono, a taamandoo la ani ka a tinee soto	10
Musoo la konotaa kanta siloolu	10
Ikukumoolu tu jee, ani moolu darooto kuolu, jamaa jamaa i be loori fisamanteeyaa le ka , ka a fo kaari ñanta kaari batu la le, hake i ko musoo se keo batu, kaatu musoo le mu	10
Kuu woo kuu be musoo bondi la dinkiraa, ka a sanba dindiraa doo to diiyaa- kuyaa la, ka a kuolu bula, ani fana ka musoo balajaatoo waafi, ka buluu a la, wolu bee se buruka	11
Ka wotee, wotee woo wotee to, bankoo di olu la wootee waatoolu to, ani ka ke noo tonbonmoo ti .	11
Ka fisamanteeyaa buruka musoolu maafa o la, bankoo politikoo la karoo la ani mansakundaa loosi karoo la	11
Ka taa sii mansakundaa ka o la, bankoo bantala, kadookuo ke a ni kuroolu wara kafoolu minnu ni bankoolu be dookuo la	12
Wuluubaa se du wuluudi olu la banku wuluundinyaa nafaa kono, ko i wuluufaa ka nafaa mi soto jee	12
Hakkilidio moolu la dookuu siloolu kunna, ka kara noo ani fana ka dipoloomoolu soto kara o tenbe woo tenbe to (ka bo karanbundi olu to fo karanbunbaalu to) a keta santooto saateolu to wara tubaabu kundaalu to	13
Ñi kuolu kana soto koteke, ni a sotota sariya se a maario busa, wolu le mu ñinnu ti : ka musoo bayi a la dookuu to, kaatu a ye konootaa le wara a ye a la wuluo koolaa foñondi o taa	15
Ka sinkiroo wara kaabiloo dunoo ni dookuu bundaa loosi olu dunoo taa noo, ka kuroo loondi mi be mara la dindi karafadulaalu loo kunna, ani i yiriwaandoo dinkiraalu to	15
Ka kuolu loondi fo keo ni musoo la kuolu ye kaaña, i kana ñonda fe woo fe to mi be doo woo doo la jaaraloo sooneeyaa noo la	15
Ka sii noo dontoroolu ma, soko senoo fannaa la ani waafiri kuolu to, kataa fana bululakala noo kuu betoolu to	17

« KA FISAMANTEEYAA KUNFAA MUSOOLU MAAFANJO LA »

Madame Mariama SARR
*Ambasadooro Senegaali Bankoo la
farankofonio la kuroo safeerilaa baa*

DUNDA

Moolu la siolu la fatoo, duniyaa kanber kuroo be miŋ kantoo la anij a yiriwaandoo, anij fanar ka bankoolu la kuo ke kuu ti anij ka i dookuu buloolu loondi, wo mu duniyaa bankoolu la ŋaatotaa kuu baa le ti anij i la laanda kuu jamaa la karoo la.

Duniyaa bee la kele kuo, « Inesikoo » niŋ « farankofonii » be miŋ na wolu le mu keletaa ti, kaatu, a be ko le ko i niŋ i ŋorj moo se sii le i niŋ a marj ke sii kilij ti , wo dororj ne se n baluŋŋaa sooneeyaandi n danmannu teema. Niŋ marj ke kuma kuu baa foo ti. Hadamadiŋo miŋ marj a la laanda kuolu loŋ, wo mu moosiifaa jumaa le ti, miŋ marj a bonsurjo loŋ, kaatu janniŋ i be ila baluu siloolu muta la, i ka i boo dulaa le loŋ foloo, moolu ko le ko niŋ i marj a loŋ i be taa daamiŋ, i ka muuruu le foloo i bota daamiŋ, kaatu, karjo, tabiriŋŋaa, bullooŋŋaa, kuolu keeŋŋaa, doŋjolu, ŋinnu bee le ka bo siolu la baluŋŋaa bala, itelu ka moo ke kuu ti ala baluu kono.

Duniyaa la kanber kuroo la kuo be taamandoo le la saayirj. Siolu la fatoo(mulunbaliyaa) i kantoo anij i yiriwaandoo, i makatibayoo siita le, kaatu fo ka duniyaa kanber kuroo la dookuu buloolu loondi duniyaa fannaalu to. Moolu se a loŋ ko a dookuo marj ke kuu feemaa ti. Wo kanma fo mansakundaa ye a buloo duŋ a kuo koto, ka dankeneyaa a kuo kee la, kana keerikeri a kuo to, ka muta i kuntodunoo ti. Wo koolaa loŋ, a dookuu buloolu minnu be duniyaa fannaalu to se loŋ kiitio la karoo, ko bee la kuo be muta la le, kuroo niŋ mu bankoo moolu foloo la kuo le ti anij laanda keekuulaalu kataa kuroolu minnu farjo be laanda kuolu kee dinkiraalu to, kaatu itelu le be kuolu kono, suuta a tilibila.

A kuo mu Senegaali ye kuntodunu baa le ti, kaatu Senegaali marj laanda kuo feeyaa anij siifatarinjolu teema, wo mu kuu sotorij ne ti, wo le ye kanberjo niŋ yiriwaa sabatirj bankoo karj. Woto, fo a ye bankoolu ŋaabo foloo a kuo kunna, kaatu duniyaa bankoo ye a mansakundaa kuroo miŋ loo Senegaali be a kanberj kuroo kono le.

Nunto, kabirij i ka bankoolu la laanda jooŋarjolu wararj a kuolu pocipoci, i marj muta ferj ti, Afiriki laanda kurooye a kuo siindi duniyaa kanberj kuroo ma le, minnu foloota a tooroo kono: laanda kuolu kantarilaalu anij kuroolu, ka duniyaa kanberj kuroo la baara siloolu fasari bankoo karjolu to mu taamansee baa le ti, moolu la mulunbaliyaa yiriwaandoo laandoo la karoo la, miŋ mu karjo ti. Farankofonii la duŋo jee moolu maakoyoo la mu seewoo kuu baa le ti.

Duniyaa kanberj kuroo la fasaroo bankoo karjolu to be a kiitii siloolu loŋo sooneeyaandi la moolu bulu le, laanda kuolu se loŋ , moolu ye baluu i la.

BANKOOLU MINNU DAA BE ÑIN KANBERJ LAAHIDOO TO

N se ñi muta ko, duniyaa bankoolu minnu daa be ñin kanberj laahidoo to, i ye moolu la hakka kunmaaluu lankenema le, ka hadamadiño la mooyaa kuliyyaa, ka a bunña, a ninj ka keo ninj musoo la hakkoolu kaañanndi,

N se ñi muta ko duniyaa bee la kankulaari kumoo hadamadiño la hakkoolu kunna ye ñin ne yitandi, ka fisamanteeyaa siloo bula, i ye a banbandi le ko hadamadiñolu ninj jonyaa marj wuluu, a keta sii ñaa woo ñaa ti foroyaa ninj hakkoolu marj ñonj darj, moo woo moo se hakkoolu bee soto aninj fansoto kuolu bee minnu mutata, fisamanteeyaa kuu te daaminj fereñ, soko musu ninj keo teema,

N se ñi muta ko Bankoolu minnu daa be duniyaa kanberj kuolu to, i be moo hakkoolu le kunna, ka keo ninj musoo la hakkoolu kaañanndi, ka a kuo ke i la kuntodunoo ti, manankunjo hakkoolu kono, siiñooyaa hakkoolu kono, landoolu kidimandi hakkoolu kono, bankudinyaa hakkoolu kono, aninj polotiki hakkoolu kono.

N se so ko, duniyaa la Kanberj laahidoo, bankoolu minnu ye ñonj muta la kuroo aninj kuru lonnaa baalu, wolu le ye a ñaatonkayaa, i ko keo ninj musoo la hakkoolu la siiyaabaliyyaa ñonj ti ye ke yiriwaa kuo ti, ka kuo banbandi.

N se ñi muta koteke, duniyaa bankoolu minnu ye ñonj muta ninj kuru lonnaa baalu, la muta kuolu, i foo kuolu aninj i yaamari kuolu, fo keo ninj musoo la hakkoolu la siiyaabaliyyaa ñonj ti ye ke yiriwaa kuo ti fanfanj.

Bari, hakkili janja o mirj sotota kabirinj ñin jeta ko ñin joorañolu la sotoo koolaa hanibii musoolu be kooma, kaatu fisamanteeyaa mantooroolu le be laarinj i karj.

N a a li hakkili bulandi ko, fisamanteeyaa mirj be laarinj musoolu karj marj taa siloo la, keo ninj musoo la hakkoolu ñanta kaañan na le wo lemu ka hadamadiño la forodinyaa kuliyyaa a fee, bari fisamanteeyaa musoo la karoo la, a ka musoolu la kuolu le naasindi keolu ñaato, i dunta daa woo daa to, politikoo la karoo la, siiñooyaa la karoo la, manankunjo la karoo la, bankoo landa kuolu la karoo la, a ka bankoo moolu ninj dinbaayaalu la baluñaa betoo le naasindi, a ka musoolu bali maabee la bankoo ninj duniyaa yiriwaandi dookuolu to i hamita a la ñaaminj,

N hakkiloo janjanta, kaatu, musoolu la taroo fentanyaa/fuwaariyyaa kono ñaawooña, i buka foo i be domandiño mirj ke la i konoo kono, i buka foo, i be i jaara la domandiño mirj na, i buka foo, i be karanj na domandiño mirj na, i buka foo, i be kuolu nikiñ na domandiño mirj na, aninj dookuu sotoo, kataa, soola kuu doolu jaararoo.

N se ñi lo ko, duniyaa bankoolu bee sonta ka baluu betoo naati bee ye, anij fanarj bee ye kaañarj jee anij ka kiitio ke siloo la, wo le be keo nij musoo la hakkoolu kaañandoo yiriwaandi baake baake.

N se ñi yitandi ko, fisamanteeyaa miñ be nuñ moo fiñj nij moo koyo teema ye kuu jamaa le wuluu siolu teema : i la fisayaa ñoñ ti, tubaaboolu la moofiñjolu maroo, tubaaboolu la moofiñj marañaa kutoo moofiñj jamaanoo kono, ka sapi ñoñ na bankoolu karj, ka i laa banku doolu karj anij ka ñoñ na kenoolu buusi, ka banku doolu bali kansotoo la i fansurj bankoolu kono, a fisamanteeyaa nij a burukata se keo nij musoo maakoyi fanfarj ka i la hakkoolu taamandi, i ye yiriwaa nii fanoo kono.

N se a fo ko, bankoolu la tenkuño anij i kanta betoo, kataa i danmarjolu teemoo diyaandoo, anij bankoolu bee la ñoñ mutoo hani i taamañaa se fata ñaawooñaa, kele jooranjolu bee se buusoo i tiolu bulu, ka i ke munkoo ti, i ye yeemanj, soko kele jooranj jawu baalu minnu se duniyaa tunbuñj noo, ka i tiñaa , i kana soto koteke, a dookuo ye tara banku jamaa doronj na maroo to, wo le se a kuo ke noo kuu keerijñj ti, ka moolu kaañanndi kiitii siloolu to, ka bankoolu kaañanndi i la ñoñ mutoolu kono, banku kana tara banku doo la maroo to, waranj ka a la bankoo kara kilij buusi, bankoolu ye i fansoto, i ye i fansanba, i la bankoo naaneelu kana maa, wo le be neemoo nij yiriwaa dunndi la bankoo moolu karj, anij fanarj keo nij musoo se duñ a neemoo nij a yiriwaa kono, anij i kaañandi siloolu kono.

N se ñi lo ko, bankoo la ñaatotaa baa fanfarj, duniyaa bankoolu la yiriwaa anij i la tenkuño, wo be surj na musoolu la maabee fanfarj dookuudaalu to, moolu kana keolu fisayaandi musoolu ti dookuo fannaalu to.

N hakkiloo se loo ñi ka ko, dinbaayaalu nij moolu la yiriwaa jamaa jamaa sunta musoolu le la, adurj moolu marj laa wo la, musoo loosijñj soosetee kono (ate le ke konootaa, a ye deenaanoo suusuundi, a ye a kuluu), wuluulaalu loosijñj dinbaayaalu la karoo la anij i la karanj kuolu kunna, musoo la konootaa anij dindirjñj suusuundoo marj ñarj na ke la musoo ye mantoora kuolu ti fo ka keo la kuolu selendi a karj, dindirjñjolu karandoo marj ke musoo doronj na kuu ti, musoo nij keo, kataa moo bee le derj a la.

N se ñi yita ko, keo ñanta a dalinna kuolu yelemandi la le, a ye kuu kutoolu muta kaabiloo kono anij moolu teema, wo le koolaa, musoo fanarj se a la dalinna kuolu yelemandi, ñinnu bee koolaa, musoo nij keo la kuolu se kaañarj noo tekk

N se n teolu siti, ka siloolu taamandi minnu loota duniyaa bankoolu la berj baa to miñ keta musoolu fisamanteeyaa kunfaa ti, ñiñj kuo kee be surj na nij i ye siloolu muta i ye taamandi fannaalu bee to, ka fisamanteeyaa kunfaa miñj be musoolu toora la, fannaalu bee to

I kanbenta ñinnu le to :

TALAA FOLOO

SARTI FOLOO

«musoolu fisamanteeyaa», Kanberj laahidoo dookuu siloo be ñinnu le bayindoo la, fisamanteeyaa kuu woo kuu be musoolu toora la keolu ñaa to, ka keo niŋ musoo fatandi, ka musoo bayi kuolu kono, waraŋ ka kuundiŋ dii a la, kaatu, musoo lemu, wo ka musoolu la baluuñaa naasindi le, a ye i nio siti dookuu fannaa woo fannaa to, saayiŋ ka kuolu loondi keo niŋ musoo kaañandi siloo kaŋ, ka i bee muta ko hadamadiŋolu le mu, moo maŋ fiseyaa moo ti, aniŋ moolu se i fansoto fanfaŋ fannaalu to, politikoo la karoo la, dookuo la karoo la, moolu teema la karoo la, landa kuo la karoo la, bankudinyaa betoo la karoo la, aniŋ kuu doolu la karoo la.

Sarti 2no

Bankoolu minnu daa be fulee kiliŋ to, i balanta le ka fisamanteeyaa mantoora siifaa woo sifaa laa musoolu kaŋ, i fankata ka feereelu ñiniŋ, soko feeree betoolu, waati sutuŋ kono, ka dookuu siloolu muta fo fisamanteeyaa miŋ be keo niŋ musoo teema se buruka, wo koolaa, i hammoo mu ñinnu ne ti :

**I ye kuolu sooneeyaandi keolu bulu daamiŋ,
ka wo kuu kiliŋolu sooneeyaandi musoolu fanannu ye**

- a) Keo niŋ musoo kaañandiñaa siloo a safeeta bankoo taamandiñaa bukkoo le kono waraŋ bukkoo doo kono miŋ be looriŋ luwaalu kaŋ, waraŋ niŋ a safeeta kabiriŋ, i siloolu se muta aniŋ joraŋolu, ka i kuolu taamandi, i ye ke kuu keeriŋolu ti ;
- b) Ka luwaalu loondi aniŋ sila bete doolu, kuu woo kuu miŋ maŋ taa wo siloolu la, siloo se i maario muta, i ye i kiitiindi, wo le be musoolu kanta la fo fisamanteeyaa mantooroolu minnu be laariŋ i kaŋ, i niŋ keo teema, se bo ;
- c) Ka sarti siloolu loondi musoolu niŋ keolu se kaañariŋ kuolu to, i sarti siloolu taamandoo, ka kata ke fo musoolu hakkoolu se kanta noo kuolu bee to, i kuolu be tara la bankoo kiitii bundaa baalu la maroo to aniŋ mansakundaa la bundaa doolu ;

Ka fisamanteeyaa kunfaa musoolu maafarjo la

- d) Ka i fanmuta kuu kee la, wararj fej doo woo doo kee la mirj ka musoolu hakkoolu mantoora, ka i teo siti fo suutiolu minnu be mansakundaa anirj mansakundaa bundaalu se i kuolu taamandi ;
- e) E Ka kuu betoolu loondi, fisamanteeyaa kuolu minnu be musoolu karj, adurj moo le ka i kuolu ke, kuroo le ka i kuolu ke, wararj dookuudaa doolu, ka i kuolu buruka ;
- f) Ka luwaa kutoolu nirj sila bete doolu loondi, hake luwaa kuruŋolu wararj landoolu minnu ka musoolu jooku i nirj keolu teema, wo kuu fuuriŋolu, ka i korosi kuu, fo i se yelema noo, ka doolu buruka, kaatu, i ke keolu le fisayaandi musoolu ti ;
- g) Luwaaalu anirj sila looriŋ mantooroolu minnu be laariŋ musoolu karj, ka i buruka, i kana tara keerirj.

Ka kiitikutusariyanjoloondimusoolu la hakkoolusotooban-
bandookanma,fo i nirjkeolu se kaaŋarjoo

Moo kilirj, kuru kilirj wararj soosotee kilirj ye fisamanteeyaa
kee bula musoolu la karoo la

Sarti 3no

Bankoolu minnu denta ñirj kanbenj laahidoo la se luwaa betoolu nirj kiitiiranj siloolu muta fannaalu bee to minnu be ko politikoo la karoo la, moolu teema, manakurj/baluu dookuo la karoo la anirj landa kuolu to, fo musoolu se i fansoto noo baake, i la baluo se yiriwaa, a ye i nafaa, wo se a tinna i se bula hadamadiŋo hakkoolu nirj ala kansotoo neemoo kono, i nirj keolu ye kaaŋarj.

Sarti 4°

Bankoolu minnu denta ñiñ kanberj laahidoo la ye sartoolu loondi le minnu se bii kuolu jaara noo, adurj i se musoolu niñ keolu la kuolu kaañandoo tariyaandi noo, a kuo marj ke fisamanteeyaa dundoo ti keo niñ musoo teema, a fota ñaamiñ ñiñ kanberj siloo kono, woto, fisemanteeyaa kuolu wararj ka siiyaa ñoñ ti marj ñarj na tara la muta siloolu kono, niñ keo niñ musoo la kuolu kaañanta ko siloo ye i bayindikuolu fo ñaamiñ, wo koolaa loñ, fisamanteeyaa siloolu se buruka, i ye kunfaa.

Ka kanta fanfarj musoolu la ñaatotaa la anirj la buluñiaa ñinmaa la, fo i fanannu se durj noo hadamadiño la hakka neema kuolu kono, a taamandoo la anirj ka a tinee soto

2. Bankoolu minnu denta ñiñ kanberj laahidoo la se sartoolu niñ kuu doolu loondi a kanberj laahidoo kono minnu se musukundaa kanta fanfarj (konotaa, suusuundiroo kono, kuluuroo kono...), moolu se a muta, ko a kuo marj naa ka musoo selendi keo karj.

Sarti 5°

Bankoolu minnu denta ñiñ laahidoo la ye ñiñ sila betoolu le muta ka :

a) Keo niñ musoo dalinna kuolu anirj landoolu dalinna kuolu be ñaamiñ, moolu ye i muta ñaamiñ, ko musoo marj futa keo ñooriño to, keo fanarj ye wo ke ñaañaarajo, wo kuu kotoñolu se yelemandi, ka kuu kutoolu muta fo musoo niñ keo se kaañarj kuolu kono ;

Musoo la konotaa kanta siloolu

Ikokumoolu tu jee, anirj moolu darooto kuolu, jamaa jamaa i be looriñ fisamanteeyaa le karj, ka a fo kaari ñanta kaari batu la le, hake i ko musoo se keo batu, kaatu musoo le mu

b) Ka kuu ke, fo moolu se a loŋ ko kaabiloo la dinbaayaalu kuluo ka musoo palaaso/noo le yitandi moolu la anirƷ fanarƷ keo nirƷ musoo la fatabaliyaa ñorƷ ma, dindirƷolu la kuluuroo te foo la i moo fuloolu kooma, wo kono, nirƷ I ye ñorƷ muta dinbaayaalu se meŋ niidiiyaa kono, adurƷ dindirƷolu la niidiiyaa wo le mu wuluulaalu la seewoo ti.

Sarti 6no

Bankoolu minnu denta ñirƷ kanberƷ laahidoo la ye sila betoolu bee muta, kataa luwaa doolu, ferƷ woo ferƷ, wararƷ kuu woo kuu miŋ naata ka musoolu waafi anirƷ ka i farƷ waafi, ka i kuolu buruka, i ye bo kuolu bee to.

Kuu woo kuu be musoo bondi la dinkiraa, ka a sanba dindiraa doo to diiyaa- kuyaa la, ka a kuolu bula, anirƷ fanarƷ ka musoo balajaatoo waafi, ka buluu a la, wolu bee se buruka

TALAA FULANJAŊO

Sarti 7no

Bankoolu minnu daa be ñirƷ kanberƷ laahidoo to, i se keeña ke ka tilinbaliyaa buruka musoolu la karoo la, bankoo sanbaña la karoo, ka a nirƷ keo kaañanndi, ka siloo dii i la :

a) Ka toloroo ke toloori dulaa woo toloori dulaa, anirƷ fanarƷ, i se ke toloomoolu ti fannaalu to, nirƷ i lafita ;

Ka wotee, wotee woo wotee to, bankoo dirƷolu la wotee waatoolu to, anirƷ ka ke noo tonbonmoo ti

Ka fisamanteeyaa buruka musoolu maafarƷo la, bankoo politikoo la karoo la anirƷ mansakundaa loosirƷ karoo la

- b) Ka maabee mansakundaa la karaŋ siloo loondoo la, ka maabee i dookuulu to, ka ke mansakundaa dookuulaa ti, mansakundaa loosiŋolu be daa woo daa, i se ke jee loosintiolu ti
- c) Ka duŋ kuroolu kono anirj kuru doolu to minnu be i faŋ ye minnu la muraadoo dikita bankoo sanbaŋaa to, moolu teema, kataa polotikoo la karoo la.

Ka taa sii mansakundaa karjo la, bankoo bantala, kadookuo ke a niŋ kuroolu waraŋ kafoolu minnu niŋ bankoolu be dookuo la

Sarti 8no

Bankoolu minnu daa be ñirj kanberj laahidoo to, i se keeñaalu bee ke fo musoolu, niŋ kaaŋaŋo keta, i niŋ keolu, i fanarj se tara i la mansakundaa noo to duniyaa taarij taarij, ka maabee ñirj kuru baalu to minnu be duniyaa bankoo fannaalu to.

Sarti 9no

1. Bankoolu minnu daa be ñirj kanberj laahidoo to, i ye hakkoolu dii musoolu la le, i niŋ keolu taa ye kaaŋaŋ, hakkoolu minnu taata ka i la bankudinyaa horoma waraŋ a mantaa sotoo, waraŋ ka a yelema. Musoo la hakkoolu, i se a kanta, hani niŋ a futuuta luuntaŋo ye, waraŋ faŋ hani keo ye bankudinyaa doo taa, a te te foo la ala bankudinyaa la, wo te a fitina la, a ye a la bankudinyaa yelema, ka keo taa taa.

Wuluubaa se duŋ wuluudiŋolu la banku wuluundinyaa nafaa kono, ko i wuluufaa ka nafaa miŋ soto jee

2. Ñiñ bankoolu ye musoo so hakkoolu la, a niñ keo taalu ye kaañarj miñ taata diñolu la bankudinyaa la karoo la.

TALAA SABANJAŊO

Sarti 10°

Bankoolu minnu daa be ñiñ kanberj laahidoo to, i se keeñaa betoolu bee ke fo tilinbaliyaa musoo la karoo la, se buruka, ka hakkoolu dii a la, musoolu niñ keolu ye kaañarj, kuluuroo niñ karañjo to, wo kaañarjo to, fo miñ se a tinna :

- a) Dookuu sila kiliñjo, karañ sila kiliñjo se dii bee la, miñ keta diipolomu sotoo ti karañ dulaalu bee to aniñ karañ siifaalu bee to. A keta santooto ti, fo saateebaalu kono, karandiroo ñanta bee le berj na, ka bo kabiriñ fatandiñolu la karañjo, kataa teema karandulaalu fo karañolu minnu taata kalaño maafarjo la, dookuu kalañolu minnu be kuñoto, aniñ nikindiri dookuulu bee ;
- b) Bee ye londi kiliñjo karañ, bee ye kontiboo ñaa kiliñjo ñaama, bee ye karandirilaalu soto minnu la londoo siita, bee ye karañ dulaa to miñ beteyaata, a ye karañ joorañolu soto i ye sii ;
- c) Moolu jeeriñaa doolu se buruka minnu ka musoolu niñ keolu la hakkoolu fatandi, ka doolu la karañolu dooyaandi, ka doolu taa bula a ye janfa, ka musoolu niñ keolu ñaamindi karandulaa to warañ kuluuru dulaa doolu to. Wo bayindikuulu se muta noo niñ safoolu kono londoolu yelemata, ka karandiriñaalu yelemandi ;
- d) Fo musoolu niñ keolu se niiboo kiliñjo soto, murj taata, mansa ka kodoo murj dii, ka karandiñolu deema ;

Hakkilidio moolu la dookuu siloolu konna, ka karañ noo aniñ fanarj ka dipoloomoolu soto karañjo tenbe woo tenbe to (ka bo karanbundiñolu to fo karanbunbaalu to) a keta santooto saateolu to warañ tubaabu kundaalu to

- e) Bee se londoo bayindi noo waati woo waati, hani keebaalu niŋ fondinkeolu se karaŋ i la bankoo kaŋolu la, ka ila karaŋo diki i la baluu dookuolu to, muŋ se musoolu katandi noo keolu la karaŋo to ;
- f) Fo musoolu la karaŋ buloo se talaa aniŋ ka karaŋo loo musoolu niŋ sunkutundiŋolu ye fo i se muruundi karaŋo to minnu la karaŋo maŋ janfa ;
- g) Fo musoolu se ñaasoto, i ye bula bala maamandi tulunŋolu kono ;
- h) Fo musoolu fanar se futa noo londoolu ma minnu se i la dinbaayaalu so jaatakendeyaa niŋ keekuŋo la, aniŋ fanar i se londoo soto wuluu sabandiñooolo la kuo to.

Sarti 11no

1. Bankoolu minnu daa be ñiŋ kanberŋ siloolu to ye laahidoo taa, ko i se tilinbaliyaa buruka musoolu maafarŋo la miŋ keta dookuu sotoo la karoo ti, fo a niŋ keo ye kaañar hakka kiliŋolu la :
  - a) Dookuu sotoo la karoo la, miŋ keta hakkoo ti, moo te miŋ nakari noo la ;
  - b) Miŋ taata ko bee ye keeñaalu soto dookuo la karoo la, musoo niŋ keo ye deŋ tonbonña kiliŋo la, ka dookuo ke ;
  - c) Ka moo woo moo la hakkoo dii a la, wo le mu moo se dookuo tonborŋ, a ye a taa miŋ diiyaata i ye, ka hakkoo soto a la dookuo ye taa ñaato, a ye sabati, musoo se a la hakkoo soto a la maamarŋo la, a la dookuo se ke sarti betoo kono, a ye meccoo soto, a la dookuo ye sabati ;
  - d) Musoo ye nio soto le, a niŋ keo la jooroo ye kaañar, niŋ i ka kuu kiliŋo le ke, niŋ i la dookuolu kaañanta, i se kaañar fanar miŋ taata i la dookuu sumarŋo la karoo la ;
  - e) Ka hakkoo soto mansakundaa ye i la baluo kanta niŋ ila sanjoo futata foñondiŋo to (latareetoo), warar niŋ i foota dookuo la, niŋ i maŋ kendeyaa warar i kotoota, warar i maŋ dookuo noo koterŋ, aniŋ niŋ i be foñondiŋo la ;
  - f) Ka hakkoo soto i la jaatakendeyaa ye kanta, aniŋ i la dookuo keeña ye beteyaa, i ye hakkoo soto i ye futuu, ka dinbaayaalu soto.
2. Ka kanta musoolu la hakkoolu la, hake moo kana tilinbaliyaa i la, ka a fo ko a wuluuta le, warar a futuuta le, bankoolu minnu daa be ñiŋ kanberŋ siloolu to, i ye laahidoolu taa le ka keeñaalu ke fo :

- a) Musoo kana bayi a la dookuo to, ko ka a fo ko konoo le be a la, waraŋ ka a ye foŋondirjo le taa, ka a la konoo kanta, waraŋ ka tilinbaliyaa a la, ko ka a fo ko a futuuta le ;
- b) Musoo se waatoo soto, a ye i foŋondirj niŋ konoo be a la, wo foŋondirjo ye joo, a la wuluu hakkoo ye joo, a la dookuo ye kanta fo a se muruu jee, niŋ a muruuta naŋ, a ye mee muŋ ke dookuo kono, a ye kasabi a la taañaatoo to, a niŋ a la hakkoo miŋ ñanta joo la ;
- c) Musoolu se maakoyi fo musudinbaalu se i la dinbaayaalu muta noo, i ye i niŋ la dookuo sanba. Woto, mansakundaa ñanta kuluuru dulaalu loo la le, i ye siiyaa bankoo kaŋ fatandirjolu be kanta la daaminnu to ;
- d) Ka musoolu kanta, soko konomaatoolu minnu la dookuo koleyaata, a mantooroolu siiyaata.

Ñiŋ kuulu kana soto koteke, niŋ a sotota sariyaŋ se a maario busa, wolu le mu minnu ti : ka musoo bayi a la dookuo to, kaatu a ye konootaa le waraŋ a ye a la wuluu koolaa foŋondirjo taa

Ka sinkiroo waraŋ kaabiloo dunoo niŋ dookuo bundaa loosiŋolu dunoo taa noo, ka kuroo loondi miŋ be maza la dindirj karafadulaalu loo konna, aniŋ i yiriwaandoo dinkiraalu to

3. Ka ñiŋ siloolu juubee waati niŋ waati londi koyolu la, minnu ka musoolu kanta, ko londoolu ka kafu ñaamiŋ, ka doolu buruka, ka doolu kafu i ma, sooloolu taata minnu kaŋ.

Sarti 12°

Ka kuulu loondi fo keo niŋ musoo la kuulu ye kaañaŋ, i kana ñondarj feŋ woo feŋ to miŋ be doo woo doo la jaarloo sooneeyaa noo la

1. Bankoolu minnu daa be ñiŋ kanberj laahidoo to se kuu betoolu muta, jaatakendeyaa maafaŋjo, fo fisamanteeyaa miŋ be musoolu kaŋ se buruka, i niŋ keolu se kaañaŋ jaararoo la karoo la, aniŋ i se konotaa sabandi noo ñoola.

2. Ñiŋ santo kuma faroo koolaa, bankoolu minnu daa be ñiŋ kanberj laahidoo to, niŋ musoo ye konootaa, a wuluu tumoo anij wuluo koolaa, ka a deema a ye jaarari betoolu soto, niŋ a se ke noo farj, a kana kodi bo a kunna, a se domo betoo/diimaa domo a la konototaa waatoo kono, anij dindiŋo suusuundi waatoo kono.

Sarti 13°

Bankoolu minnu daa be ñiŋ kanberj laahidoo to, i ye laahidoolu muta le minnu mu kuu betoolu ti, niŋ i keta, fisamanteeyaa miŋ be keo niŋ musoo teema se buruka fannaa jamaa kono minnu be ko manankurj dookuolu, siifoooyaa hakkoolu, musoo niŋ keo se kaañarj kuolu to :

- a) Dindiŋolu baluundiñaa betoo hakkoolu ;
- b) Banki dontoroolu soto hakkoolu, tolimi laa dontoroolu hakkoolu anij kodoo dontoo sotoña a siifaa doolu ;
- c) Ka hakko soto, ka foñondirj tuluŋolu ke, ka bala maamandi tuluŋolu ke, anij ka duŋ landa kuolu kono, i taamandoo la karoo la.

Sarti 14°

1. Banku denñoolu ye mantoora doolu le je, i ko wolu le ka santoto musoolu jooku baake, anij musoolu la i teesiti baa dinbaayaalu baluundoo kanma, wo le ka i dunndi manankurj dookundiŋolu la, fo i se ferj soto jee, woto ñiŋ bankoolu se sarti betoolu loondi ka ñiŋ kanberj laahidoolu taamandi, i ke kuu sotoriŋolu ti santoto musoolu ye fo i se i fansoto noo.

2. Bankoolu se sarti kunmaaluu muta ka fisamanteeyaa mantoora kuolu kunfaa santoto musoolu la karoo la, ka i niŋ keolu kaañanndi kuolu bee to fo i fanannu se hanme i ye duŋ fanarj i taradulaalu la ñaatotaa dookuolu kono anij fanarj i se duŋ nafaalu kono minnu sotota jee, kataa ñiŋ hakkoolu :

- a) Ka duŋ bankoo manankurjo ñaatotaa siloolu loondoo niŋ i taamandi kuroolu kono, a niŋ kuroolu be tenbe woo tenbe to ;
- b) Ka taa noo jaarari bete dulaalu to jaatakendeyaa la karoo la, anij ka kibaaroolu dii i la, ka i so fanarj hakkiloo la konotaa janfandi/sabandi ñonna ;
- c) Ka mansakundaa la maakoyirarj kodoo soto noo, bankoo diŋolu la dinbaayaalu deemoo kanma ;
- d) Ka karanberjo niŋ kuluuri betoolu soto anij ka taa karanbuŋolu to karanjo la,

minnu la sanjoo tanbita lekooli karaj la, i se taa bankoo karolu la anij fanarj i se i taradinkira dookuu dundaalu la nafaa soto, wo le be i maakoyi la, ka i la londoolu kafu i nookuulu ye koyi i ma ferr ;

- e) Ka ñonmaakoyi kuroolu nij kopartiwoolu loondi, wo kono, fo mij se a tij na moolu bee se kaañarj manankurj dookuulu la karoo la, joori dookuo la karoo la, wararj fansurj dookuo to, i kana moo la kuo selendi doo taa ti ;
- f) Ka i daa bula kafu dookuulu bee to ;
- g) Ka dontoroo soto noo, soko senerarj dontoroolu, anij ka waafiroo ke noo, anij fanarj ka londi kuta betoolu soto, i ye i nij moolu bee kaañanndi, moo kana siiyaa moo ti kunku talaa wararj kene talaa to anij saateelu la kene dadaa dookuulu to ;

Ka sii noo dontoroolu ma, soko senoo fannaa la anij waafiri kuulu to, kataa fanarj bululakalarj noo kuu betoolu to

- h) Ka baluuñaa betoo soto, soko, mij taata koridaa la karoo la, seneyaa la karoo la, kata, kurañolu nij jii sotoo, taamarañolu nij ñonmoyi jorañolu ye soto, i ye moolu sii.

TALAA NAANINJAŊO

Sarti 15°

1. Bankoolu minnu daa be jee, ñanta sonna ñinna le ko, musoo nij keo bee kaañanta sariyaño ñaa koto.
2. Bankoolu minnu daa be jee, ñanta sonna le ko, moolu teema kiitii siloo la karoo la, musoo nookuo nij keo bee taa kiliij, adurj, i se wo nookuo taamandi noo ñaasiifaa kiliijo la le. I se sorj koteke, ko musoo nij keo, siloo ye ñij dii i la le, ko i la sotonferjolu , i doo wo doo se i taamandi noo a diiyaata la i ye ñamij ; adurj, i te fata ke noo la wo siloo taamandiña la, kara woo kara to

3. Bankoolu minnu daa be ñiñ kanberj laahidoo to, be sonna ñinna le ko, i be kuu woo kuu dunna ñoñ teema sariyaño niñ kuu koterj la karoo la, niñ a ye a tara wo kuo be musoo nookuo le naasindi la, woto, wo kuo be tu la keebaliyaa le to.
4. Bankoolu minnu daa be ñiñ kuo to, be sonna ñinna le ko, sariyaño ye siloo dii keo niñ musoo bee le la, i ye yaara a diiyaata i ye ñamiñ, anij fanarj, i kilij woo kilij ye a fansurj taradulaa niñ a fansurj koridaa ñaalakeseñ.

Sarti 16°

1. Bankoolu minnu daa be ñiñ kuo to, i ñanta i farj kanta la jooranj kendoolu la le minnu be musoo la kuolu banbandi la futuo niñ dinbaayaa sanboo la karoo la, soko miñ se kaañandiroo taamandi beteke anij keo teema :
  - a) A la hakkoo futuo la siloo la ;
  - b) Wo hakka kilij, futuuño tonborjo anij ka a la lafoo tanbindi futuusitoo la karoo la ;
  - c) Wo ñoñ hakkoolu niñ loosijolu futuo niñ futuubaño kono ;
  - d) Wo hakka kilijolu niñ loosijolu, a ñanta wo le soto la wuluulaa la dindijolu marañaa to; bari, dindijolu la siniñ nafaa ; kuluuroo ñanta diki la wo le karj baake ;
  - e) A ñanta wo hakka kilijolu le soto la, niñ a lafita a la jiidoolu janfandi la ñoo la ; bari niñ a ko a ye wo hakkoolu taamandi kuuke, fo a ye kuma koyoolu niñ londi soobee, ka taa jooranj betoolu le soto wo ye ;
  - f) A be wo hakka kilijolu niñ loosijolu le soto la mansa ye yaamaroolu minnu dii a la dindij kantoo niñ a kuluo ka taa a maroo la; bari, fo wo miiradaalu le ye tara looriñ i la bankoo la luwaa la siloo to: hani niñ wo fanarj mu, fo ka dindijolu la siniñ nafaa le tanbindij ;
  - g) Wo hakka kilijolu le ñanta keo niñ a musumaa anij kaabiila too sotoo niñ dookuu sotoo, ka taa maamankuu sotoo ;
  - h) Wo hakka kilijolu le ñanta futuulaalu, doo wo doo to, ferj sotoo niñ a loño anij a maroo, ka taa a taamandoo, niñ a domoo niñ a haaji jaaroo to, sooroo niñ waafiroo la karoo la.
2. Dindijolu la jankayaa niñ i la futuo marj nafaa soto luwaa la siloo to, adurj, fankantakuu kendoolu minnu taata a jaaroo kanma, hani sariyañ siloo maafano la, ñanta futuu sarjo le loondi la anij ka futuu sitirijolu bee la kuolu bankee safabaa kono.

TALAA LUULUNJAŊO

Sarti 17°

1. Kurundiŋo le loota ñiŋ kanberj laahidoo miŋ be musoo la kuuñaalu kunmaayaa la, taamaña la ñaatotaa korosi la; a kuroo be looriŋ tenne ; biriŋ a foloota taamoo la ; a la kuolu be karafariŋ londitii taŋ niŋ seyi le ma; biriŋ bankoolu bee lakurata a taamandoo la, soko biriŋ banku tansaba niŋ luulunjaŋo sonta a daa buloo la a la kuo to, lalluma jikimoo kende muwaŋ niŋ saba, minnu nookuo koyita, aduŋ a banbanta ñiŋ kanberj laahidoo to, i ye a karafa wolu le ma. Ñiŋ lallumoolu, bankoolu minnu daa be ñiŋ kanberj laahidoo to, wolu le ka i tonboŋ i la moolu kono, i ye i toloo wo moolu ka sii jee i faŋolu le ye, toloroo keeriŋ bandiŋo kuuke taradulaa niŋ sio fannaa la, aniŋ i la luwaalu laañaa.
2. Ñiŋ kurudiŋolu toloo ka ke wotee nukundiŋo le kono, toloori safandiŋo to ; toloori ñininnaalu toolu be safeeriŋ miŋ to. Banku woo banku miŋ daa be ñiŋ kanberj laahidoo to, se toloori ñininnaa tonboŋ noo a la bankudiŋolu kono le.
3. Tolori foloo ka ke kari wooro le kono, tuma minna ñiŋ kanberj laahidoo foloota taamandoo la. Niŋ a dooyaata fo a dooyaata kari saba, janniŋ toloori woo toloori be sii la, duniyaa bankoolu bee kuroo la ñaatonkoo ka bataayoo kii bankoolu doo wo doo ye le minnu daa be ñiŋ kuo to, ka a fo i ye ko : i ye i la toloori ñininnaa too kii a ye kari fula kontoo to. Duniyaa bankoolu bee kuroo la ñaatonkoo ka toloori ñininnaalu bee toolu abajadoo safee kayitoo to, a ye i doo woo doo, bankoo miŋ ye i tonboŋ too fo, wo koolaa, a ye naa toloori safandiŋo ñiŋ kii bankoolu ye, kilirj woo kilirj, minnu daa be ñiŋ kuo to.
4. Kurundiŋolu ka toloo ñiŋ kanberj laahidoo la beŋ kilirj ne to, duniyaa bankoolu bee kuroo la ñaatonkoo ye miŋ kili wo beŋo to, niŋ i ko i la fankakuolu ye taamandi noo beteke fo bankoolu minnu daa be a kuo to la yaatee saboo la fuloolu bee ye maabee jee ; toloori ñininnaalu minnu la moolu siiyaata, aduŋ i la moolu yaatee tanbita moolu minnu benta yirikoo talantee ti; wolu le ka ke toloorimoolu ti.
5. Wo kurundiŋo la toloorimoolu ka sanji naani (4) le ke wo kurundiŋo to. Bari, wo toloorimoolu kono, moo kononto (9) be jee, minnu toloota folonto, wolu la toloo wuccoo be baŋ na sanji fuloo le kono: kurundiŋo la ñaatonkoo ka kolomoo le laa, ka wo moo konontoolu (9) tonboŋ toloori foloo keeriŋ bandiŋo.
6. Kurundiŋ luuloolu (5) minnu mu kurundiŋo la kafundaŋolu ti, wolu la toloroo be senbe la ñiŋ sartoo la fara 2ŋo, 3ŋo niŋ 4ŋo le kaŋ, kurundiŋ tansaba niŋ luulunjaŋo (35) la a daa buloo jee. Kurundiŋ fuloolu minnu mu kuroo kafundaŋolu ti, aduŋ i toloota wo waatoo la (toloori tuma fuloo la), wolu la toloo wuccoo be baŋ na sanji fuloo le kono : wo kurundiŋ fuloolu (2) be tonboŋ na kolomalaa le kono, aduŋ, kuroo la ñaatonkoo le ñanta wo ke la.

7. Kanberj laahidoo kafubankoo minna lallumoo la foñondiŋo keta terentaama kuo ti, fo a marj a loosinjo faa noo kuroo taamandoo to, wo bankoo se lalluma doo toloo noo a diŋolu kono, bari fo kuroo ñinjo ye a karjo dii wo kuo to.
8. Kurundiŋolu, ninjo duniyaa bankoolu bee la kuroo la berj baa la lafoo kunta jee, i kilinjo woo kilinjo ka jooroo soto le, ninjo ka bo duniyaa bankoolu bee la kuroo la naafuloo to, a la berj baa la yaamaroo ye ninjo dii kurundiŋo loosinjo la nafaa karj.
9. Duniyaa bankoolu bee la kuroo la ñaatonkoo ka dookuulaalu ninjo jooariŋolu dii kurundiŋo la, a soolata minnu la ; fo ninjo se a tinna a ye a la baaroo ke noo a ñaama ko kanberj laahidoo lafita a la ñaminjo.

Sarti 18°

1. Kanberj laahidoo kafubankoolu ka i kalikaŋo dii duniyaa bankoolu bee la kuroo ñaatonkoo la le, ko i be danteeri kayitoo kii la a ye le, a be ninjo kararj na ; kayitoo ninjo ye a loŋ ko luwaa la siloo aninjo kiitiisinjo ka taa mansasinjo la kuolu ninjo ferj toomaalu minnu ñanta ñinjo kanberj laahidoo la bayindikuolu la yiriwaa yita la, le be tara la bankeerinjo a kono :
  - a) Saŋo ninjo bulata kanberj laahidoo la taamoo nooma bankoo karj, a la nafaa be ninjo to :
  - b) Wo koolaa, sanji naani woo sanji naani, kurundiŋo la lafoo karj.
2. Danteeri kayitoolu se sababoolu ninjo koliyaalu yita noo le minnu se soo soto fankakoo la, kanberj laahidoo la, baara farlamaalu be tafurinjo ninjo kono.

Sarti 19°

1. Kurundinjo ye a fansurj taamararj sartoo loondi.
2. Kurundiŋo ye a la beleŋo la moolu toloo fo sanji fula (2) haadio.

Sarti 20°

1. Saŋ woo saŋ, kurundiŋo la moolu la berjo, ka taa le fo ninjo ye lookurj fula sii; wo berjo to, i ka danteeri kayitoolu, i buloo siita minnu ma le kararj, ko a fota ñaminjo ñinjo kanberj laahidoo la sarti 18jo to.
2. Kurundiŋo ka a la berjolu ke duniyaa bankoolu bee kuroo la taradulaa le to wararj kurundiŋo faŋo ye dinkiraa ninjo ñaalatonborj wo berjo kanma.

Sarti 21°

1. Saŋ woo saŋ kurundiŋo se maabee duniyaa bankoolu bee kuroo la benbaa to le, a ye i dantee wo la joo seyibuloo la kafu berjo ye ninjo be mararinjo munafeno ninjo siiñooyaa la kuolu la, a ka a la baaroolu dantee wo le to, adurj a se yaamaroolu ninjo hakkilidiolu ke noo le danteeri kayitoolu karanña a to, aninjo kanberj laahidoo la kafu bankoolu ye kibaaroolu minnu soto. Wo yaamaroolu ninjo

wo hakkilidiolu ka tara safeerij kurundiŋo la danteeri kayitoo to le. Adurj, a ka daroo kanberj laahidoo la kafubankoolu la korosiroolu dandannu le.

2. Duniyaa bankoolu bee kuroo la űaatonkoo, ka i kafundiŋo la danteeri kayitoo yooni a joo seyi buloo la, miŋ be looriŋ musoolu haajoo jaaroo kanj, ka a kibaari a kuo la.

Sarti 22°

Duniyaa bankoolu bee kuroo joo seyi buloolu la kafu berjolu űanta moo soto la le miŋ be maabee la i ye űiŋ kanberj laahidoo la sarti looriŋ karaŋolu to le ; sartoolu minnu be ke la i la dookuu jooranŋolu ti. Kafundiŋo se űiŋ joo seyibuloolu la kafu berjolu daani noo le, i ye danteeri kayitoolu safee minnu be űiŋ kanberj laahidoo taamandoo koyindi la, soko fannaalu to minnu be dunna a la baaroolu ke to.

TALAA WOORONJANŋO

Sarti 23°

űiŋ kanberj laahidoo la sarti maŋ űanna keo niŋ musoo la kee kilinti bayi la :

- a) Bankoo la sariyaŋ siloo to, waraŋ
- b) Kanberj laahidi koterj to, kanbensiloo to waraŋ duniyaa bensikoo to.

Sarti 24°

Kanberj laahidoo kafu bankoolu, ka i kalikaŋo dii le, ko i be fankakuu nafaamaalu le muta la, i la bankoo kanj fo miŋ se a tinna űiŋ kanberj laahidoo ye sariyaŋ siloolu minnu loondi ye taama kuuke.

Sarti 25°

1. űiŋ kanberj laahidoo manta űanta bankoolu bee le ye.
2. Duniyaa bankoolu bee kuroo la űaatonkoo, űiŋ kanberj laahidoo be wo le la karafoo to.
3. űiŋ kanberj laahidoo, bee se sorj a kuo to le, adurj a sondarj jooranŋolu be tara la karafariŋ duniyaa bankoolu bee kuroo la űaatonkoo le ma.
4. űiŋ kanberj laahidoo, bankoolu bee se i daa bula noo a la kuo to le. Bankoolu la i daa buloo a la kuo to se ke noo űiŋ siloo le la : ka i daabula jooranŋo durj duniyaa bankoolu bee kuroo la űaatonkoo bulu.

Sarti 26°

1. Kanberj laahidoo kafubanku woo kafubanku, se a noo le, a lafita a la waati woo waati la, ka űiŋ kanberj laahidoo karankuu, a beteyaandoo kanma; wo kono, a be bataayoo le safee la, ka a kii duniyaa bankoolu bee kuroo la űaatonkoo ye.
2. Duniyaa bankoolu bee kuroo la berj baa to loŋ fanka kuolu, űanta tonbonna wo bankoo lafinnakuo jaaroo to.

Sarti 27°

1. űiŋ kanberj laahidoo be foloo la taamoo la, űiŋ luŋo le la, wo loŋ, niŋ i ye a dii luŋo miŋ na duniyaa bankoolu bee la kuroo űaatonkoo la, a luŋo sabanjaŋo naalaa, wo luŋo le be ke la a taamandi foloo ti, ate le be ke la kanberj laahidoo kafu bankoo la a taamandiraŋo muwanjaŋo ti.

2. Banku woo banku ye ñiñ kanberj laahidoo la sariyarj siloo mantaa, ko i sonta a la kuolu la, i ye i daa bula jee. A sandarj joorarj niñ a dundarj joorarj ñiñ niñ I ye a dii dororj, wo kataboo la loñ, ñiñ kanberj laahidoo ka foloo taamoo la wo bankoo karj. Wo loñ, luñ sabajarj ti, miñ bulata a dii luñj nooma. Wo kanberj laahidoo kafu bankoo fanarj, wo le be ke la, a taamadirarj niñ a dundarj joorarj ti.

Sarti 28no

1. Duniyaa bankoolu bee la kuroo ñaatonkoo, niñ a ye wo fankanta kumafaanoo soto, kumoolu minnu fota sariyarj siloo mantaa waatoo la, anirj a duñ waatoo la, a ka wo fankanta kumafaanoo kii kafu bankoolu bee le ye.
2. Fankanta kuma te tara la jee miñ niñ ñiñ kanberj laahidoo la kuo niñ a bayindikoo te tenbe la; wo te taamandi noo la.
3. Fankanta kumoolu se baayi noo le waati woo waati la ; bari, i maariolu ñanta duniyaa bankoolu bee la kuroo ñaatonkoo sobindi la a kuo to le ; wo fanarj se naa ñiñ kanberj laahidoo kafu bankoolu bee kibaari a kuo la. Wo kibaaroo be foloo la taama la, a mutawaatoo le la.

Sarti 29no

1. Kafu banku fula (2) wararj kafu banku jamaa la kannawaalio ñiñ kanberj laahidoo firinñaa to, wararj a taamandiñaa to, niñ a kuo marj jaara kaccaa kono,fo i ye a sanba kiitiikuntulaa fee jee ; wo duñ,

kafubanku kilirj le ñanta wo ke la. Niñ i siita fo kari wooro, kuu marj sooneyaa, i marj ñorj moyi, itelu kono, kilirj se i la kannawaalio ñiñ sanba le, a ye a laa duniyaa kiitiikuntu bunbaa koto ; wo teemafoo bataayoo miñj be laa la kiitiikuntu bunbaa koto,ñanta a la bataayoo ñiñ tenbendi la kiitiikuntu bunbaa haaloo le la.

2. Kanberj laahidi banku woo banku, se a noo le, waatoo miñ na a be ñiñ kanberj laahidoo mantaa la, ka a daa bula a kuo to, anirj ka a sariyarj siloo taamandi, a ye a fo ko a la kuu te ñiñ sartoo la fara foloo(1) laañaalu to. Wo banku toomaalu minnu daa be ñiñ kanberj laahidoo to, se a fo noo le ko: i fanannu te wo laañaalu muta la kuu ti, i niñ wo fankanta bankoo teema.
3. Kanberj laahidi banku woo banku miñ ye wo fankantoo ke ñiñ sartoo la fara fulanjarj laañaalu to se a noo le, a diiyaata a ye waati woo waati le la, ka wo fankantoo la kuo bayi, bari fo a ye sobindirarj bataayoo le safee wo kuo bayo kanma, a ye a kii duniyaa bankoolu bee la kuroo la ñaatonkoo ye.

Sarti 30no

Ñiñ kanberj laahidoo miñ na kumafaanoolu be safeerij angalee karj la, araabu karj la, siinuwaa karj la, esipañooli karj la, faransi karj la niñ riisi karj la, wolu bee mu ñaniya kilirj ti ; ko, ñiñ kanberj laahidoo la ñiñ karjolu bee kilirj woo kilirj la kumafaanoo be taa dunna duniyaa bankoolu bee la kuroo la ñaatonkoo le bulu.

Direction de l'Équité et de l'Égalité de Genre,
sis au Point E, Rue B x Avenue Cheikh Anta Diop
Tél. : 33 825 96 36 - Fax : 33 825 96 31
www.directiongenre.com

Projet d'Appui à la Stratégie Nationale pour l'Équité
et l'Égalité de Genre (**PASNEEG**)
Rue Aristide Le Dentec x Pierre Million
Tél. : 33 889 25 80 - Fax : 33 842 91 89